

ΡΩΣΣΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ΜΑΞΙΜ ΓΚΟΡΚΥ

ΜΙΑ ΜΗΤΕΡΑ

ΕΙΧΑ κι' εγώ ένα φίλο —Ω! Θεέ μου, άνακούφισε λίγο τη βασανισμένη ψυχή του. Μην την αφήσεις να τυραννιέται ακόμα εκεί στις ψυχρές και μακρυσμένες χώρες της Σιβηρίας που βρίσκεται εξόριστος παρά τη θέλησί σου...

Άνακούφισε, Θεέ μου, την ψυχή του! Γιατί εκεί κάτω που είναι τώρα, στην άπέραντη εκείνη και παγωμένη έρημο, τίποτα δεν μπορεί να γλυκάνη την πονεμένη καρδιά του.

Και τὰ μαύρα σύννεφα της λύπης του, οί στεναγμοί και τὰ μαρτύριά του, δεν μπορούν εύκολα να διαλυθούν, δεν μπορούν με τίποτα να γιατρευτούνε.

Είχα ένα φίλο. Ήταν ακόμα πολύ νέος όταν τὸ ξέωρισαν για πολιτικούς λόγους.

Ζούσε με τὴ γρηῃ μητέρα του ἢ ὁποία θὰ ἦτανε τότε ἐξηνητά τριῶν χρονῶν. Ὁ θάνατος τὴν παραφύλαγε τὴν δυστυχισμένη τὴ γρηούλα και ὁ χάρος τῆς ἐτοίμαζε τὰ δρεπάνι του...

Μιά μέρα, χωρίς να τὸ περιμένω, ἔλαβα δυὸ γράμματα. Τὸ ένα μου ἀνήγγελλε ὅτι ὁ φίλος μου δεν θάρθη πειὰ να με δῆ, και τὸ ἄλλο —τὸ ἔστειλε ἡ μητέρα του— με ρωτοῦσε ἀν εἶχα καμμιά εἶδησι ἀπὸ τὸ φίλο μου, ἀπ' τὸ παιδί της...

Ἡ μητέρα του με παρακαλοῦσε να τὸν συμβουλεύω, να διαφωτίζω τὴν ψυχή του, να τὸν ἐπιβλέπω και να τῆς γράφω πὼς περνούσαμε τις ἡμέρες μας, πὼς ζούσαμε και πὼς ἦταν στὴν ὕγεια του ὁ γυιός της.

Διάβασα πολλές φορές τὸ γράμμα της. Ἐβλεπα μπροστά μου ὀλόκληρη τὴν εἰκόνα τῆς μητέρας αὐτῆς τοῦ ἀγαπημένου μου φίλου, ἔβλεπα τὴν συμπαιθητικὴ αὐτὴ γρηούλα, τὴν ὁποίαν ἐγνώριζα ἀπὸ καιρὸ και πὸ ἦταν τότε ἀρρωστη, ἐξαντλημένη, ὠχρὴ, βαρυσμένη. Μόνο στὰ γλυκὰ μάτια της ἀέκρινε κανεὶς κάποιες λάμψεις με ἀέκφραστης στοργῆς για τὸ μονάκριβο παιδί της. Ἡ μόνη ἐλπίδα, ὁ μόνος σκοπὸς τοῦ βίου της ἦταν ὁ γυιός της. Ἡ μόνες σκέψεις που ἔκανε ἦταν τὸ πὼς θὰ δῆ μιὰ μέρα εὐτυχισμένο τὸ παιδί της.

Ἐπρέπει να τῆς γράφω τὴν ἀλήθεια ἀκόμη. Μὰ ὑπάρχει μιὰ ἀλήθεια, ἡ οποία καθαρίζει τὴν καρδιά ἀπ' τὴν ἡλιθιότητα της ντροπῆς, ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν πόνων. Ὑπάρχει μιὰ εὐγενικὴ ἀλήθεια, μιὰ ἀλήθεια που ἀλαφρώνει τὴν καρδιά τῶν ἀνθρώπων!...

Ὑπάρχει ὁμως και μιὰ ἄλλη ἀλήθεια, που μοιάζει με μιὰ σφαῖρα ἢ ὁποία χτυπάει κατάκαρδα τὴν καρδιά μας και που σκοτώνει κάθε ἐπιθυμία, κάθε πόθο, κάθε ὄνειρο... Ἄς πεθάνη λοιπὸν αὐτὴ ἡ ἀλήθεια. Ἄς πεθάνη. Ἄν πρέπει ποτὲ να τὴν λέη κανεὶς, ποτέ!...

Ἄν ἔλεγα στὴ μητέρα τοῦ φίλου μου, ὅτι τὸ παιδί της πέθανε για πάντα, θὰ τὴν σκότωνα. Τὸ ἔλεγα ἀπὸ χίλια πράματα που ἔβλεπα στὴ ζωὴ αὐτῆς τῆς δυστυχισμένης γυναίκας. Κι' ἂν ὁμως πάλι δεν πέθαινε ἀπ' τὴ φριχτὴ αὐτὴ ἀλήθεια που θὰ ἔβγαζε ἀπ' τὸ στόμα μου, τί μ' αὐτό; Μήπως δεν θὰ καταστρεφότανε ἡ ζωὴ της, μήπως δεν θὰ δηλητηριαζόντουσαν ἡ τελευταῖες ἡμέρες τοῦ βίου της ἀπ' τὴν ἀφόρητὴ αὐτὴ λύπη, ἀπ' τὴ σκληρὴ αὐτὴ ἀπειροπαῖα;

Ἐπὶ εἰκοσιοχτὼ χρόνια ἐργαζότανε ἡ γυναικούλα αὐτὴ και ὑπόφερε ἀπὸ χίλιες - δυὸ στερήσεις, μόνο και μόνο για ν' ἀφιερωθῆ στὴ λατρεία τοῦ γυιου της, τὸν ὁποῖο ἡ τραγικὴ μοῖρα τῆς ἄρπαξε ξαφνικὰ ἀπὸ κοντὰ της. Αὐτὸ ἦταν ἡ μόνη

της παρηγοριὰ και ζούσε εὐτυχισμένη γιατὶ ἔβλεπε ὅτι ὁ γυιός της μεγάλωνε και γιατὶ πίστευε ἀκόμα πὼς θὰ ἔβγαине μιὰ μέρα νικητὴς στὴ φοβερὴ αὐτὴ κοινωνικὴ βιοπάλη... Και να τῆς ἀναγγεῖλω ἐγὼ τώρα ὅτι τὸ παιδί της καταστράφηκε; Ὅχι, καλύτερα να πῶ ψέματα.

Ἐπὶ τρεῖς ὀλόκληρους μῆνες, μέχρι τῆς ἡμέρας που πέθανε, τῆς ἔγραφα κάθε βδομάδα και σ' ὅλα μου τὰ γράμματα αὐτὰ, ἐμιμώμουνα τὸν γραφικὸ χαρακτήρα τοῦ παιδιοῦ της και ἄρχιζα πάντα με τις λέξεις:

«Πολυαγαπημένη, γλυκειά μου μητέρα...».

Ἐκείνη μου ἀπαντοῦσε πάντα με ἕνα σωρὸ θερμὰ λόγια που ξεχειλίζαν ἀπὸ τὴ μητρικὴ στοργὴ της.

Τῆς ἔγραφα ὅτι ὁ γυιός της περνούσε ἀνετα, ὅτι ἡ ἐργασίης της πηγαῖνανε πολὺ καλά και ὅτι ἀκολουθοῦσε πάντα ὅλες τις συμβουλές της. Σ' ὅλα μου τὰ γράμματα προσπαθοῦσα να εἶμαι ὅσο μπορούσα περισσότερο διαχυτικὸς και τρυφερός μαζί της. Και ἡ δυστυχισμένη πίστευε ὅτι πράγματι τῆς ἔγραφε ὁ γυιός της.

Πόσο ἦταν εὐτυχισμένη, πόσο χαίροτανε.

Μοῦ ἔγραφε:

«Πολυαγαπημένο μου παιδί,

Ποτὲ ὡς τὰ τώρα δεν ἦσσαν τόσο καλὸς μαζί μου. Σ' εὐχαριστῶ, καλὸ παιδί, σ' εὐχαριστῶ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιάς μου. ὦ! νάξερεις πόσο γλυκαίνεις τις τελευταῖες στιγμές τῆς ζωῆς μου με τοὺς ἀνεκτίμητους αὐτοὺς θησαυροὺς τῆς ἀγνῆς καρδιάς σου...»

Κι' ἐγὼ για να τὴν εὐχαριστῶ τῆς ἔγραφα ὀλοένα με περισσότερη τρυφερότητα και τῆς ἔλεγα ὅτι εἶνε πολὺ εὐτυχισμένη ἡ ζωὴ για ἐκείνον που ἔχει μιὰ τέτοια ἀγία μητέρα. Και μοῦ ἀπαντοῦσε πὼς θὰ πεθάνη εὐχαριστημένη, πολὺ εὐχαριστημένη!...

Και πέθανε, ναί, πέθανε πιστεύοντας πάντα στὴν εὐτυχία τοῦ γυιου της, τοῦ δυστυχισμένου αὐτοῦ παιδιοῦ, που ποῖος ξέρει που θὰ θρίσκειται θαμμένο, ποῖος ξέρει που θὰ θρίσκωνται σωριασμένα τὰ κόκκαλά του στις ἀπέραντες στέπες τῆς Σιβηρίας!...

ὦ! ἀνάπαυσε, Θεέ μου, τὴν ψυχή του, ἀνάπαυσέ τὴν, γιατὶ ὑπέφερε πολὺ, πάρα πολὺ, σ' αὐτὸν τὸν κόσμο!...

ΜΑΞΙΜ ΓΚΟΡΚΥ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

Ἡ ΕΤΟΙΜΟΤΗΣ ΤΟΥ ΓΚΙΤΡΥ

Στὸν γνωστὸ Παρισινὸ ἠθοποιὸ Λουκιανὸ Γκιτρυ μιὰ βραδυὰ που ἔπαιζε στὸ ἔργον ἡ «Τύχη», συνέβη τὸ ἐξῆς ὠραῖο ἐπεισόδιο: Σ' ἕναν μόνολογο τοῦ ἔργου, ὁ ἠθοποιὸς προσπαθεῖ να βρῆ ποῖος τοῦ ἔχει στείλει ἕνα ἀνώνυμο γράμμα που ἔλαθε. Γυρίζει και ξαναγυρίζει στὰ χέρια του τὸ γράμμα, τὸ διαβάζει και τὸ ξαναδιαβάζει, πιάνει με τὰ δυὸ χέρια τὸ κεφάλι του και φαίνεται σὰν να ρωτᾷ τ' ἀντικείμενα που τὸν τριγυρίζουν... Μὰ ἔξαφνα ἕνας θεατῆς που τὸν λυπήθηκε, τοῦ φώναξε ἀπ' τὴν πλατεῖα:

— Ὁ Ρενέ σοῦ τῶστειλε!...

Ὁ Γκιτρυ ὁμως δεν τὰ ἔχασε. Κι' ἀπάντησε με τὸ φυσικώτερο ὕφος στὸ θεατῆ:

— Βρὲ να πάρη ἡ ὄργη! Βέβαια, αὐτὸς θάνε! Σὰς εὐχαριστῶ πολὺ, κύριε...

